

ARKIB SOBOLEV, z ženo in sinom, ki je eden izmed sovjetskih delegatov v organizaciji združenih narodov.

Delavsko gibanje še v negotovosti za orientacijo

Konferenca socialističnih strank za "čimože razumevanje" s Sovjetsko unijo. — Volilni boj v Franciji med socialisti in komunisti

V poskusih za zgraditev solidarnosti delavskega ljudstva po svetu se je precej akij že posrečilo, v drugih pa gre težje, ker odločujejo razni interesi, sumničenja, ambicije voditeljev in pa tudi intrige raznih vlad imajo veliko opraviti zraven.

Solidarnost potrebna

Nihče ne poudarja potrebo solidarnosti mednarodnega proletariata toliko kot ravno tisti krog, ki zanjo najmanj store. Drugi pa delajo zanjo.

Ameriška časniška agencija Associated Press je imela dne 19. maja iz Anglije poročilo o konferenci v mestu Clacton-On-Sea, na kateri so bile zastopane socialistične stranke iz dvajsetih dežel. Poročilo je kratko. Pove, da je bila konferenca tajna in da je trajala več dni. V uradni izjavi, ki so jo zborovalci izdali po končani seji, je rečeno, da so za čimože in prijateljske odnosaje s Sovjetsko unijo.

Ob enem so sklenili ustanoviti v Londonu informacijski biro in to bo menda prvi mednarodni center socialističnih strank, od kar je po postanku fašizma v Italiji in v Nemčiji delavska - socialistična stranka razpadla. Obstoja je v zelo zrahljani obliki do nemške in v Belijsku v Franciji.

Iz omenjene notice bi bilo razvidno, da naj bi bil novi informacijski biro nekako centralno sredstvo za izmenjanje misli. Za kako določeno orientacijo se v teh razmerah pač še niso mogli zediniti, kajti svet je v socialnem vretju in ponekod v procesu socialne revolucije, kar začasno ustvarja neormalne razmere.

Spor med delavstvom v Franciji

Istega dne (19. maja) je bilo iz Pariza poročano o razkolu v zvezi strokovnih unij (Fédération Générale du Travail), ki ima 5,500,000 članov. Unije na Francoskem se do nedavna niso umevali direktno v politiko, kot se n. pr. v Angliji. Toda se smatrajo za veliko bolj revolucionarne kakor pa so angleški ali belgijski. V njih je bil vedno jasno močan sindikalistični vpliv. Na svojem nedavnem kongresu pa so odobrile politično akcijo in pa da lahko unije v nji direktno sodelujejo. Manjšina se z odlokoma večine ni hotela sprijaznit ter povzročila razkol, ki pa menda ne bo imel zleh posledic.

(Konec na 5. strani.)

PROPAGANDNI BOJ MED SOVJETSKO UNIJO IN ZAPADNIMI SILAMI

Kongresnik Mason (r., III.) je predložil poslanski zbornici Washingtonu v kampanji proti "komunističnim" aktivnostim "nov komunistični manifest", v katerem dokazuje ambicije ruskih komunistov za polstitev kontrole nad svetom. Štvar sicer ni prepričevalna, namreč "manifest" ni drugega kot nekaka navdila komunistom, kako se naj sedaj ravnajo v svojih prizadevanjih za "strmoglavljenje" kapitalističnih vlad.

V Londonu oglašajo, kako sovjetski poveljniki v Berlinu zahtevajo, da se morajo vsi tuji priglasiti in registracijski policijski ured pa je v sovj. zoni Berlina. Čim pridejo v njo na primer begunci iz baltiških dežel, "izginejo neznano kam", menda v Sibirijo, če so zdravni in močni, drugač pa v "jamo".

Eksekutiva AFL zahteva, naj začnemo napram Rusiji še "strožje" nastopati.

Harold Laski, ki je predsednik odbora angleške delavske stranke, je dejal, da ker se govorji, da se Anglija mora nekam odločiti, to je—ali za ameriški "free enterprise" ali pa za sovjetski kolektivizem, bo angleški proletariat za slednjega rajše kot pa za naš (ameriški) ekonomski red, ki ni ne "free" in ne "enterprise". To je dejal socialistični mislec, ki sedaj v Angliji veliko pomeni in tudi drugod po svetu. V koliko bo vztrajal na tem stališču, in če bo njegova beseda kaj izdala v Angliji, je seveda druga stvar.

V tebi bitki med idejami in za moč ter vse take stvari so tudi v Moskvi živahnno udeleženi. Posebno so tam ognjevitvi v razčlenjevanju "kapitalistične" demokracije. Ivan Tajgin je napisal v avtoritativno revijo "Novi časi" serijo člankov, v katerih čitateljem Sovjetske unije in drugim po svetu pripoveduje, da imamo v Zed. državah "gangsterizem", ki ga niti ne poskušamo likvidirati, čeprav je težko socialno zlo; in imamo linčanja, plemenske meje v vlakih in drugje, stavke in v južnih državah moraš plačati za volilno pravico še poseben davek.

Nič idealnega se mu ne vidi v naši deželi, razen da se je industrialno najboljše razvila, seveda z izkorisťanjem ignorantnih priseljencev iz vseh koton sveta.

O Angliji pravi, da živi pod njeno vlado 500 milijonov ljudi, več kot polovica izmed njih v suženjstvu, ali pa na polovico zasužnjenih.

Delavska vlada v Londonu sicer tega stanja ni kriva, a ga je podedovala. Težko se ga ji bo iznebiti.

To je kolosalen boj, zapopaden v anglosaških ambičijah za ohranitev sveta pod anglo-ameriško kontrolo bolj kot je še kdaj bil, in v prizadevanjih sovjetskega bloka, da se jim napravi konec.

KONVENCIJA SOCIALISTIČNE STRANKE PRIČNE KONCEM MAJA V CHICAGU

Dne 31. maja se prične v Chicago konvencija socialistične stranke. Vršila se bo v hotelu Hamilton. Pečala se bo največ s svojimi problemi in pa z vprašanjem, kako podvzeti akcijo za zgraditev masne delavske stranke.

En sestanek v ta namen se je vršil pred nekaj tedni v Chicago. Udeležilo se ga je precej odbornikov raznih unij—takih, ki so prijateljski socialistični stranki, in pa nekaj vodilnih socialistov, med njimi strankin tajnik. Vzlič precejšnjemu zastopstvu unijskih voditeljev pa je bil rezultat sestanka le izvolitev odbora, ki ima nalogo vršiti vzgojno kampanjo za ustanovitev delavske stranke.

Socialistična stranka bo letos

imela kandidate v poslansko zbornico in v senat, toda ne toliko kot dokler je bila še močna organizacija. Kako jo reorganizirati, da bo spet to kar je bila nekoč, je zanje največji problem. Močne lokalne postojanke ima še v Readingu, Pa., in v Bridgeportu, Conn. Narodnostnih federacij, ki so ji bile pred leti glavna opora v agitaciji—posebno v širjenju njenega tiska, nima več. Kar jih še obstaja, poslujejo samostojno.

Strankino glasilo je tednik "Call", ki izhaja v New Yorku. Za strankinega glavnega voditelja velja še vedno Norman Thomas in predsednik njene eksekutive Maynard C. Krueger.

Ena izmed točk konvenčnega

programa je bila za nekaj dni rešena kriza, ki jo je povzročila stavka premogarjev, že so stali minulo soboto v stavkovnih vrstah dve glavni uniji železničarjev. Vseh skupaj je zelo velik število. A poglaviti sta uniji lokomotivnih inženirjev ter kurjačev in pa unija železničarskega osobja. Slednja šteje okrog 225 tisoč članov, prva pa kakih 55 tisoč. Železničarji niso industrijalno organizirani, toda ako stavka ena stroka, so tudi druge ob službo, pa tudi če nimajo ene druge z družbami nobenega spora.

Železnicne so izvršile med voj-

no v tej deželi ogromno dela. Nezgode na njih so se ponavljale druga za drugo — znanje utrujencstva delavcev, izrabljene progr in pa zamernjanje varnostnih naprav.

Zadnjo soboto so voditelji na

Trumenovo prizadevanje stavko železničarjev preklicali — toda "začasno". Naj se v petih dneh napravi sporazum, ali pa se ta kriza v našem prometnem sistemu znova prične.

To dela silovite preglavice

trgu, prevozu sočivja in drugega takega materiala, ki se lahko pokvari, ako obstane kje na prog. In dalje, vse to sprav-

Cerkev v Evropi se presnavlja v politično gibanje

Ker se v Evropi po postanku nazizma in fašizma skorje vse buržavzne in verske politične skupine diskreditirale, so nastale lani in letos nove. V Italiji, v Franciji, v Belgiji, na Nizozemskem itd. so se iz prejšnjih katoliških in drugih konservativnih strank ustanovile nove klerikalne politične organizacije, ki poslujejo pod demokratično firmo, toda delujejo pa za obavarovanje cerkvenih in drugih privilegijev posedujočega sloja.

Vatikan resno deluje, da socialne preobrate kolikor največ mogoče prepreči, ali jih vsaj zavira. S svojimi strankami je dosegel že precej uspeha. N. pr. 12. maja v volitvah na Nizozemskem, kjer je dobila klerikalna stranka 30.8 odstotkov glasov.

V parlamentu imajo v spodnji zbornici izmed 100 poslancev klerikalci 32 sedežev, socialisti 29, kalvinisti (verska sekta) 13, komunisti 10, protestanti (druga verska sekta) 8, historijska krščanska stranka (tudi verska sekta) 8, konservativna stranka 6, in protestantska (cerkvena stranka) dva poslance.

Nizozemska ima torej še vedno obilico strank. Vsak politik in vsak škof hoče imeti svojo. In potem pa nima v zbornici nobena večine. To pomeni zmedenje in pa nova pojavitvanja fašistične nevarnosti.

Mnogi Angležem je baje sedaj žal, ker niso "druge fronte" ustanovili rajše z invazijo na Balkan namesto v Francijo. Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od kjer bi se nadaljevala v Bolgarijo, Jugoslavijo in dalje. Stalin je zahteval na zapadu. Roosevelt je potegnil z njim. Tako se je pričela ena ofenziva z vpadom v Italijo in druga v Francijo.

Churchill je hotel, da se jo pridruži v Grčijo, od k

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DLAJSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisai in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejne do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Pij XII. apelira na ženske, naj gredo za cerkev "od hiše do hiše"

V Italiji se vrši borba, čeprav naj bo: ali še pod privilegiji, ali pa se jo polaste tisti, ki sedaj delajo za druge.

Mussolini je bil strmoglavljen, nato poražen in končno umorjen, toda posujoči sloj je še gospodar Italijanske države.

Najvažnejši del vladajočega sistema v Italiji je cerkev. Dne 2. junija bodo volili, ali naj bo še monarhija, ali pa naj postane republika. Republika v Italiji pomeni povsem nekaj drugega kakor pri nas. Kajti naša republika je rešila več monarhov kakor pa Velika Britanija in mnogim je pomagala nazaj na prestol, ali pa jih je zagotavljala, na primer Otonu Habsburškemu.

Republikanske revolucije v Evropi pa pomenijo čestokrat tudi revolucijo proti cerkveni nadvladi in pa strmoglavljenje privilegijev.

Papež se boji, da se tako revolucija utegne dogoditi v Italiji celo na miren način, namreč z glasovnico. Ker so v Italiji prvič v njeni zgodovini dobile tudi ženske volilno pravico, se je Pij XII. dne 13. maja obrnil s posebnim pastirskim pismom, ali kakor že se označujejo take cerkvene poslanice, na ženske.

"Pojdite vse na volišče," jim je dejal, "in glasujte v obrambo svoje vere." (Vsakdo ve, da vera, ali cerkev, v Italiji ni v nevarnosti.)

Značilno je, da cerkev ni še nikdar propagirala enakopravnosti žensk. Volilno pravico vse povsod — tako tudi v Italiji — so jim izvojevali socialisti. In čim so jo dobile, so glasove žensk monopolizirali klerikalci.

Ne samo v Italiji ampak več ali manj tudi v Zed. državah.

Pij XII. morda ni čital Sinclairjevega Jimmie Higginsa, ampak razume pomen agitacije. "Govori z vsakim, ki ga sreča," je zaklical ženskam, "in ga prepričaj, naj glasuje tako, da ne bo cerkev prisla v pogubo."

Jasno je, da je katoliška cerkev v politiki bolj javno in odločnejše kot še kdaj. Namreč, sedaj je naravnost v nji. Je odločno za obvarovanje fašizma v Španiji in ustanovila je pod masko demokracije katoliške stranke povsod, kjer bi utegnile kaj pomeniti. In marsikje se prenavljajo v vladajoče stranke. N. pr. v Avstriji, Franciji, Nemčiji, Italiji itd. Ne verujejo v demokracijo, toda zmagujejo po demokratičnih pravilih, ker imajo posujoči sloji denar, vpliv in pa ker je masa ignorantna in vsled svoje nedvosti zapravlja demokratične pridobitve.

Ampak Pij XII. vseeno čuti, da živiljenje svojemu sistemu sicer lahko podaljuje, a ohraniti ga niti s še takimi apeli vendar ne more. Zakoni razvoja so proti njemu.

Kar priznajmo: borba je med kapitalizmom in socializmom

V Tokiu so delili prvega maja letake — brez podpisa — v katerih se je dolžilo zavezniško (ameriško) vojaško vlado, da protiže reakcijo in sploh da skuša ohraniti japonsko cesarstvo pod okriljem starih tradicij.

"Mi nismo za komunizem v Zed. državah, ne na Japonskem," je odgovoril na tisti letak George Atcheson Jr., ki je svetovalec ameriške vojaške vlade pri MacArthurju.

Mi smo zoper Tita zato, ker je njegova Jugoslavija zavrgla dinastijo in uvedla sistem socializacije v boljši obliki kakor pa je pred okrog 30 leti boljševiška Rusija.

Zvezni senat je dovolil Angliji blizu štiri milijarde "radarnega" posojila v veri, da bo to pomagalo ohraniti svet pod našo (anglo-ameriško) ekonomsko kontrolo. Kanada je priskočila k tej akciji s pol drugo milijardo posojila Angliji.

Tako se ta borba vrši ne samo med kolektivizmom in kapitalizmom temveč tudi med dvema skupinama sil, ki tekmujeta za nadvlado nad svetom.

Nobena skrivnost ni, da tekmujejo zapadne sile na eni strani in USSR na drugi za kontrolo nad Nemčijo — ali bolje, da se jo organizira v možni borbi med kapitalističnim zapadom in sovjetskim sistemom.

V Latinski Ameriki tli. Posujoči sloji se oprijemajo fašizmu v veri, da to je edino kar jih lahko obvaruje pred socialno revolucijo.

Spanija, v kateri so se privilegiji rešili demokratične republike s pomočjo Hitlerjeve in Mussolinijeve intervencije, ter z "nevtralnostjo" demokratičnih držav, je spet v vretju in demokratični zapad si znova prizadeva, da se je ne bi izročilo "komunizmu", to je, socialni revoluciji.

Na Poljskem divja stara, plemiška reakcija, s pomočjo hierarhije, ki sledira na ignorante kmete, naj se nikar ne puste zaletjeti hudiču, ki jih omamlja in izvabila v "večno pogubo". Mi, to se pravi, Zed. države, oziroma naša vlada, pa se prizadeva, da bi se socialna revolucija preprečila in to skuša na Kitajskem, v Italiji in pomagamo Angliji, da se ne bi dogodila v Grčiji, v Indiji in kjerisibedovi.

A po svetu vzlje temu vre. Za demokracijo bi Zed. države lahko res kaj storile le, če ne bi imelo zaščito kapitalizma v mislih. Pa smo menda pozabili, s kakšno mujo ga je v "depresiji" F. D. Roosevelt rešil. In sedaj se naš ekonomski sistem nagiba v

ITALIJA SI ZELO PRIZADEVA, da bi dobila čimveč relifne pomoči. UNRRA, ameriški Rdeči križ, razne katoliške organizacije ter War and Community Fund so ji dale v prošlih par letih že okrog milijard dolarjev podpore. Gornje je slika otrok v Neaplju, ki čakajo na malico, katero jim dele vsako po-poldne.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Vtisi in odmevi

Ko sem v nedeljo, 12. maja, gledala in poslušala Nado Krajgerjevo na našem govorniškem odru, se mi je zdelo, da vidim posebljeni simbolni lik partizanske borbe. Drobna je in šibka, toda do zadnjega vlakenca polna energije. Le par ur prej se je bila pripeljala, ali svoje utrujenosti ni pokazala. Se tisti večer je šla zopet na vlak ...

Iz takih ljudi je bila sestavljena partizanska vojska, iz ljudi, ki niso poznali, oziroma niso smeli poznati napora. Le tako je mogla vztrajati do konca. Stevilno in materialno šibka, kot je bila, bi se nikdar ne mogla uveljaviti, kamoli se povzeti do tolitskih uspehov, kot jih je dosegla, ako bi svoje moči ne črpala iz vrelca trdne vere v zmago nad krivico ter se z nadčloveško požrtvovalnostjo vrgla v boj.

Opisovaje nam nekatere strani partizanske borbe, nas je med drugim povedala s seboj na pot, ko je spremljala o podmanjanja pogibajočo deco. "Toliko in toliko smo jih rešili, toliko in toliko nam jih je spotoroma pomrlo ..." je njen glas tiho, a razločno tolmačil to, kar smo videli zapisano v njenih očeh.

Pomagala je, ko so nesrečnemu mlademu partizanu rezali nogo, da so mu rešili življenje. Prisad, vsi znaki gnitja so se pokazali na ranjeni nogi. Ali takojšnja amputacija, ali pa smrт. Ob svitu goreče sveče so ga oteli smrti z orodjem, kot ga rabimo v kuhinji. Peli so partizanske pesmi — da so preglastili in uglasili vyzkrike bolnikove, kajti uspavati, omamiti ga ni bilo s čim ...

Taka je bila partizanska borba! In kdo ve, koliko je bilo sličnih prizorov! Ni čudno, da sije iz oči Nade Krajgerjeve tolikšna otožna resnoba, da te zade-ne prav do osrčja.

Med očrtovanjem na novo prerojene in preurejene Jugoslavije se je dotaknila tudi položaja ženstva. Res je žalostno, da je moralno priti do te strahote, večletne morije, ki je — hohč, nočeš — vrgla moške in ženske na taisto tehnico vrednotenja. Težko si je zamisliti, kako bi se n. pr. v Jugoslaviji izteklo, ako bi žene ne bile po-

slušale glasu svojega srca in svoje pameti, ampak bi le topo podpirale svoje tradicionalno jih priznane tri hišne vogale ...

Dostihmal so kmetske žene gladile pota le do njih in cerkev; drugam so jim bila zaprta. Takisto ni bilo ni za bolj ali manj izolane baš spodobno in je njihovi "ženkosti" hudo škodovalo, ako so kdaj populizirale, kajti to je bilo izrecno moško polige.

Ali bi bilo tedaj čudno, ako bi se zgolj s cerkvenimi nauki podprtje deželanke kar na splošno priključile izdajicam, ki se so borili "za Bogata in sv. cerkev"? Ali bi bilo čudno, ako bi na plači in na vsem prikrajšane ter povsod odrivane izobraženke ostale v tej borbi popolnoma pasivne?

Toda kri ni voda, pravimo. In vendar je neštetim zvodenjem slovenska kri. Po žilah slovenskega škofa in mnoge slovenskega duhovnika se je pretakala samo še žagnana rimska voda — in ti ljudje so imeli naša po-deželja, zlasti ženstvo na svoji vrvici! Kako lahko bi se bilo zaobrnilo v napacno stran, če bi žene pravočasno ne spregledale, ali pa se klavron prepričale božji volji, natanko tako, kot so bile vzgojene?

Toda kri ni voda, pravimo. In vendar je neštetim zvodenjem slovenska kri. Po žilah slovenskega škofa in mnoge slovenskega duhovnika se je pretakala samo še žagnana rimska voda — in ti ljudje so imeli naša po-deželja, zlasti ženstvo na svoji vrvici!

Kako lahko bi se bilo zaobrnilo v napacno stran, če bi žene pravočasno ne spregledale, ali pa se klavron prepričale božji volji, natanko tako, kot so bile vzgojene?

Cast partizanom! A dvakratna čast njihovim ženam in dekle-tonom! Toda z golim počaščenjem ne moremo napolnititi niti ene žlice, od časti in slave se ne da živeti. Treba je drugega. Nad 150,000 jettičnih otrok je v Jugoslaviji, a samo okrog 5,000 posteli zanje! Bratje v sestre, sezite v žep, nudimo bolni deci tega našega naroda priliko, da ozdravi, da živi, saj je bil ustvarjen za živiljenje, ne pa za prera-smrт! Pomagajmo, da se bolnišnica za to nesrečno deco čimprej zgradi in opremi! Narodo-bno bodočnost leži v naraščaju!

(Viljem II. dne 27. julija 1900

četam pred odhodom v vzhodno Azijo.)

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Društvo George Washington št. 270 SNPJ. — Slavnost 30-letnice v soboto 25. maja.

Društvo Summit št. 707 SNPJ. —

V nedeljo 26. maja zabava in predvajanje filmskih slik iz Jugoslavije. Priredba se vrši v Walley Loucks Hall, 5805 W. Archer Ave.

Društvo "Delavec" št. 8 SNPJ priredbi v nedeljo 2. junija v Hrvatskem domu, 9818 Commercial Ave. veselico v pozdrav in v korist fantom, ki so se vrnili iz armade in mornarice. Zabava se prireže v 3. popoldne.

Klub št. 1 JSZ. — Piknik v korist "Proletarca" na Keglovem vrtu v soboto 20. julija (to je tretjo soboto v juliju).

Pev. zbor France Prešeren. — Piknik v nedeljo 28. julija pri Keglju Willow Springsu.

"Pioneer" št. 599 SNPJ. — Piknik v soboto 3. avgusta v Pilson parku, 26th st. & Albany Ave.

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredebe označene v tem seznamu, naj nam sporoča podatke, enako tudi po-pravke v slučaju pomoti.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletarec", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

Kupujte Victory bonde!

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Vlaki zopeč vozijo redno kot jih znižala višjim. Na ta način dobi ženska, katera je pometala in ribala po sobah in katera je leta 1938 zasluzila za to delo 600 dinarjev na mesec — danes 2,200 dinarjev. In ravnatelj velprodajalne, kateri je istega leta zasluzil 24,000 dinarjev na mesec — danes samo 5,600 dinarjev. Članek je zanimiv in razpravlja tudi o razdelitvi zemlje in splošnem političnem položaju.

Naše priredebe

V nedelji 12. maja se je v dvorani SNPJ v Chicagu vršila priredba podružnic SANSA, namreč praznovanje osvoboditve Slovenije, ter ob enem v pomoč otroški bolnici v Sloveniji. Ker se je slučajno vršila na takozvani "Mother's Day", ni bila dvorana nabito polna, kot bi morala biti ali vseeno je bil rezultat zelo dober. Program je bil lep. Nastop pevskega zborja Prešernova in njegovega kvarteta je napravil na navzoče močen vtip. Nastop mladinskega naraščanja SNPJ ter druge pevske točke so bile več dobre. Ali o tem so ali pa bodo več pisali drugi. Omenim pa naj govorilnik partizanka Nado Kraigher, katera je v preprostih ali v sreč segajočih besedah opisala borbo in trpljenje na mednarodnem polju, se celo brez časopisa, izvzemši par unijskih tednikov in revij, katere ne do-sejejo večjih mas ljudstva, brez svojega zastopstva v kongresu in senatu — ter v boju med seboj — stoji danes v največji borbi za svoj unijski obstanek ter za tiste pridobitve, katere si je priborilo v zadnjih dvanajstih letih. Ni dvoma, da je reakcija danes na delu za potisnjene delavstva nazaj v pred 'newdealsko' dobo. Kdor dvomi naj samo čita naše meščansko časopisje in pa zasledjuje delo naših zbornic v Washingtonu.

Zborovanje v Parizu

Mir še ni prišel v utrjeno Evropo. Velika četvorka ni dosegla do nobenih večjih sklepov glede končnega in trajnega miru. Anglia in Amerika — katera stopa kar se tiče Evrope natančno po angleških stopnjah — hočejo prosto pot in trgovino na Balkanu (kar se ni čudilo, saj so prej lastovali Balkan) in pa Italijo priljubno kot je bila pred vojno, izvzemši njene kolonije, katere bi rada nadzorovala, ali saj nekaj od teh kot na primer Cirenajko — Anglia. Gleda pravični zahteve Jugoslavije, o prvašjanju Trsta in Primorja — stoji na strani Jugoslavije samo Rusija.

Spomini ...

Kot vsako leto od kar je pred petinsedemstimi leti padla Pariski komuna — bo svetovno delavstvo tudi letos praznovalo spomin padlih junakov, kateri so padli v "kravem tednu" med devetnajstimi in štirindvajsetimi majem leta 1871. Kakor sedaj je bilo tudi takrat premirje po veliki vojski, samo da je bila takrat omemjena med Francijo in Nemčijo. Ali vprašanje je bilo isto kakor je danes — ljudstvo proti reakciji. Tudi danes stoji ne samo Francija, amp

PRIPOVEDNI DEL

IVAN VUK:

“ZASEJAN”

(Zgodba iz minulih dni.)

(Nadaljevanje.)

Poškoplil se je z blagoslovjeno vodo iz porcelanastega kroplnika pri vrati in stopil na cesto.

“Glej, da ne boš hodil ponči,” je zaklicala s praga za njim.

“Bom spešil, Barba,” jo je posmirl Kečko in njegovi koraki so odmevali po izvoženi občinski cesti.

Barba se je ozrla na nebo, ko je bilo še vse v mraku mladega junta, in nato proti vzroku, kjer bi bilo vse obzorje zagnrjeneno s tanko, belkasti tkanini podobno meglo, ter zaprla vrata...

Ko je z brega pred svetim Petrom pri Mariboru zagledal Arni Kečko mesto Maribor na ravni pod zelenim Pohorjem, tako lepo od solnca razsvetljeno, bi bil skoraj pokleknill, kakor romar, ko zagleda od daleč romarsko cerkev presvete Trojice v Slovenskih goricah.

A spomnil se je o pravem času, da to ni presveta Trojica in si je klobuk spet posadil na glavo.

“To ni presveta Trojica, to je Maribor,” je rekел.

Vendar je na njegove prsi legle nekaj takoj svetega, da se je po njih potipal.

“Čeprav ni presveta Trojica, mi je vendar tako, kakor bi gledeval njeni cerkev. Resnično, ko sem šel mimo presvete Trojice, mi ni bilo tako svečano, kakor mi je zdaj.”

Obul si je “čevlje na biks” in popravil zavihane hlače.

Ko je stopil v mesto, je šel mimo prvih, skromnih predmestnih hiš in gledal ravne ceste, visoke domove z gladkimi podstenjami (trotoarji), je kimal z glavo in govoril:

“Ali vidiš, Kečko... Kaj je Trioglova? Nič. Kaj je Ljutomer? Nič... Celo podstenje imajo tukaj iz kamna brušeno, ne pa kakor v Trioglovi, kjer je iz zemlje, pa še ni ravno.”

Korakal je po sredini ceste z dolgimi, važnimi koraki kmeta, ki se sicer čudi mestu, a zato vse eno ne pozabi nase.

Po podstenjah so hodili ljudje, vsi lepo oblečeni.

“V mestu je pač vsak dan nedelja, ne pa kakor pri nas v Trioglovi samo enkrat v tednu.”

Nasproti po cesti so dirjali iz voščki in škrpali težki vozovi. Med njimi je pozvanjal kolesar.

“Na spoved,” je prisluhnill Kečko in se ogledoval.

Ko je zagledal kolesarja, je zmajal z glavo in rekel:

“Smentano, kaj se vse ne goди na svetu.”

Spomnil se je, da bo treba pogledati Narodni dom. Ustavil se je sredi ceste in se oziral po strehah palač.

Prisluhnill je, ali se morda ne sliši kje kakšen glas ali stopinja. A vse je bilo tiho.

Zdaj mu je sinila v glavo misel:

“Aha... Najbrž ob delavnih ne točijo. To bo samo ob nedeljah, ko se gospodje Slovenci malo snidejo tu v gostilni. Ob delavnikih pa je odprto samo zato, da kmetje Slovenci, ki pridejo v Maribor, lahko sedejo za mizo in použijejo, kar si prinešejo.”

Pri tem se je pogladil po trebuhi in se spomnil Barbe.

“Jaz sem se nasitil, hvala Bogu in moji Barbi.”

Vstal je od mize z globokim čustvom hvaležnosti v srcu, hvaležnosti do svoje Barbe in do mariborskega Narodnega doma.

Ker so bila v drugo sobo vratila nekoliko odprt, ga je mikalo, da bi vanjo pogledal. Pokušal je in se začudil.

“Smentano, še škof nima v svoji cerkvi tako lepo, kakor je tu.”

Zmeden od vsega, kar je videl, je rekel sam pri sebi:

“Pa da imajo sive tako odprt... Da se ne bojijo tatov!”

Ves ganjan je zapustil Narodni dom. Pri “Grozdu”, v znani gostilni, si je ohladil žej po klobasi s poličem vina.

Tako nasičen in napojen je korakal po ulicah in z zanimanjem čital napise na hišah in stene na lepakih, ki so bili največji.

“Pozna se, da je veliko mesto,” je dejal. “Nobenega slovenskega napisa ni videti.”

Spomnil se je svoje nemščine. Jel je prevajati posamezne besede in dobro se mu je zdelo, če se mu je posrečilo.

“Schuhmachermeister.” —

Mhm. Schuh, to so čevlji. Meister pa je mojster. Aha, tu imajo najbrž za čevlje mojstre. Tega v Trioglavni. Mi imamo samo čevljarija, ki pa tudi sešije. Še za študente dela. No, da, Trioglova ni mesto. Kakšen pa je razloček?”

Kečko se je postavil pred izložbo.

“Oboje je enako. Čevlji našega čevljarija ali čevlji mariborskega schuhmachermeistra.”

Zraven, pri drugi izložbi je stal na deski z velikimi črkami: “Bäckerei”.

Kečko je zamahnil z roko.

“Pek. Tega imamo tudi v Zajčevcih. Samo žemlje peče nekolič večje, kakor so te tukaj... Kaj pa je to?”

Kečko je gledal in bral:

“Konditorei”.

“Cudna beseda. Gotovo kakšna nova beseda. “Ei” pomeni jace, to razumem. A kaj je konditor?”

Zmajal je z ramami.

“Najbrž je kakšna nova vrsta kokosi? Poglejmo, no, kakšna so jajca?”

Gleda v izložbo.

“Smentano... Same sladkarije imajo, samo jaje ni videti. Čudni ljudje. Pišejo o jajcih, kažejo pa sladkarije.”

(Konec prihodnjic.)

Kadar se spomnите svojcev v starem kraju, pošljite jim lanski in pa letošnji Ameriški družinski koledar! Stane letošnji \$1.65, lanski \$1.50. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo.

Poslušajte
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

NE ČAKAJTE,
da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na čas in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

NA GRSKEM SE HOMATIJE NADALJUJEJO. Angleška armada je še tam in Bevin oblikuje, da bo odpoklicana čim v Grčiji nastanejo razmere, v kakršnih angleške čete tam ne bodo več potrebne. Medtem se dežela trudi uspostaviti svoje gospodarstvo in prometna sredstva. Na gornji sliki je novi most preko koprinskega kanala, ki je bil blagoslovil od grške duhovštine predno je bil izročen prometu. Most so razdelili Nizkotno bahanje z bogastvom...

Sandburga, E. B. Whitea... Že priljubljena mu je hoja, rad pa tudi vozi avtomobil... nekoč bi se rad tudi bavil s čebelarstvom (kar bi za njega, ki je že navajen sršenovih gnez, ne bi bilo pretežavno)... Mrzi vsa politična, vzgojna in verska stranpot, ki se umikuje resnici, kakor tudi bistveno neverko vsakdanje obnašanje onih, ki so kristiani samo ob nedeljah, kakor tudi nizkotno bahanje z bogastvom...

Od Temple univerze ima častno diplomo doktorja literature... Ponosen je na svoj delež v drugi svetovni vojni s svojimi nasveti pri združenemu zavezniškemu glavnemu štabu glede diplomatskih in vojaških odnosa... je napram Jugoslavijo...

V prihodnjih par letih namešča Adamič izdati knjigo o Slovanih kot nova sila, ki prihaja v svet, ter upa z njo razpršiti takozvane neupravičene bojazni pred Slovani v Ameriki in Veliki Britaniji.”

SANS—mgk.

Osel in še eden

Viljem, nemški kajzer, je imel navadno na robove aktov, ki jih je moral podpisati, slikati svoje misli.

Nekoč je prišel k njemu v grad pruski minister s projektom zakona o varstvu nezakonskih mater. Dokument je manjkal samo še najvišji podpis — obenem glavna reč.

Vladar je čital prvi stavki. Odpril je široko oči in zapisal na robu besede: “Minister je osel.” Nato podpiše k temu svoj podpis.

Minister se je predrznil drugi dan in vprašati, kako je z zakonskim projektom.

Viljem ga je ukazovalno pogledal. Njegove, impozantno zavihane brke so pretile:

“Zakon za utrditev seksualne svobode,” je vprašal prodrljivo. “Kako smem to?”

“Velicanstvo, socialne razmere...”

Kajzerjeva roka je padla na ministrov frak, ter mu segel v besedo: “Tukaj moje mnenje. Citajte glasno.”

Držal je projekt pod nos.

Minister pogleda na rob parirja in vztrepa.

“Bojim se prečitati, zakaj Vaše Velicanstvo bi razrazil. Poleg tega je zame preveč časti!”

Pokloni se in čita:

“Minister je osel, Viljem drugi!”

Pišite po novo knjigo “Slovensko-ameriška kuharica” v Proletarjevo knjigarno. Cena \$5.00. Naročite si jo še danes.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši “Proletarec”, pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

Ako socializem nima bodočnosti, emu se ga plutokracija tako boji?

WILLIAM GREEN

Predsednik Ameriške delavske federacije William Green smatra za svoj največji uspeh po vojni pridobitev unije premogarjev (UMW) nazaj v svojo zvezdo, iz katere se je ločila v času snavanja CIO.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Dr. John J. Zaverink
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

Intervju s Titom o bodočnosti Jugoslavije in njenih načrtih

Casnikar Arthur Gaeth, poročalec znane časniške agencije ONA, se je v minutnih tednih, kot sam pravi, "potikal" po Jugoslaviji, da ugotovi, kaj in kakoj je v tej deželi, kateri se veste krijojo kakor grmičevje, ki ga nakladaš, predno začneš kres.

Pregledal je razne pokrajine, izpraveval ljudi, kaj misijo o tem in onem in končno si pa izposloval intervju s Titom. Ugotavlja, da čeprav velja Tito za komunista, je elegantno oblečen in dekoriran z medaljami, vendar so mu pred očmi le interesi navadnega ljudstva.

Proletarec je naročen, na časniški poročila ONA in v kolikor prostor dopušča, jih priobčujevo. Sledce je Gaethov uvodni članek o Titu:

"Najmogočnejša osebnost vsega Balkana." Te besede dobro opisujejo 53-letnega prvaka Jugoslavije, maršala Tita. Med vsemi ameriškimi poročevalci sem bil prvi, kateremu je dovolil poseben v zaseben intervju, od kar je bila ustavnovljena jugoslovanska republika.

Maršal Tito me je sprejel v svoji pisarni v Belem Dvorcu v Beogradu. Oblečen je bil v elegantno sivo uniformo, s hrastovim listjem in zvezdo na rokavu, okraski, ki označujejo njegov visoki čin, ki je bil ustavljen izrecno janji. Niti njegova zunanjost niti njegovo obnašanje ne spominjata na proletarce, katerih zadeve in koristi tako čvrsto zagovarja. Kretnje in govorica vzbujata vtič človeka, ki je prebil mnogo svojega časa s knjigami. V razgovoru se poslužuje zemljevidov in navaja citate. Govori več jezikov, katerih se očividno ni naučil po poslunu kot bi se jih bil naučil preprost človek, temveč iz knjig, katere je listal, učec se slovnice in besed.

To vam je človek lepe in prijetne zunanjosti. Poln zaupanja, ki si je svet svojega smotra. Očividno tudi ve, kako zgraditi načrtno vlado. Nikakor pa ni to človek, ki bi se bil pojaval na površju le radi tega, ker se je zatekel v gozdove in se uspešno boril proti Nemcem. Jasno je, da se je učil posla vladanja in da ve, kako na podlagi marksističnih načel reševati človeške probleme.

Maršal Tito me je sprejel, ker je želel odgovoriti na nekatere vprašanja, katera sem bil vposlal njegovemu uradu. Moje prvo vprašanje je bilo naslednje: "Kako dolgo bo trajalo, da postane nova jugoslovanska republika sigurna? Ko sem leta 1936 stavljal isto vprašanje nekemu sovjetskemu komisarju, je dejal, da bo treba 15 let da bo večina sovjetskega prebivalstva vzgoljena v smislu marksističnih načel. Ali bo to vzelu tudi v Jugoslaviji toliko časa?"

Tito je odgovoril brez odlašanja in določeno: "Mislim da ne bo trajalo tako dolgo, ker Jugoslavija je ljudska republika. Ne sovjetska. Mi smo prelomili s preteklostjo na drugačen način. Preobrat je pri nas prišel z osvoboditvijo, ko smo razbili nemško, italijansko in kolaboristično agresijo. Pod pritskom vojne pa so se izvrstile spremembe dokaj hitreje kot bi se bile v mirnem času, in se bodo verjetno tudi lažje in hitreje zasiiale.

"Konsolidacija," je dodal, "bo izvedena s tem, da bodo prišli na

potoval, sem za njim jaz prevzel nalogu."

Ako je človek tajnik takoj aktivnega kluba kakor je naš sedem let, ima za sabo pestro zgodovino, oziroma celo mavrico spominov in pa delo, ki se nikdar ne prekine. O delovanju tega kluba in njegovih članov bi lahko napisal debelo knjigo. Vsebovala bi le dejstva, ne hvalo. To mi lahko potrdi vsakdo, ki pozna razmere v naših krajinah.

Svoje delo sem vršil po vzoru Jimmie Higginsa. Bilo je trnjevo posebno v prvih letih mojega prihoda sem. Moj delokrog ni bil samo Bridgeport temveč vsa bližnja okolica in dalje. Vse napredne aktivnosti v tem delu države in v sosednjem W. Va. so šle skozi našo skupino. Namreč skozi naš mali socialistični klub "Naprej".

Ako ne bi bilo te postojanke, bi tudi delo spalo, kakor splošno v mnogih takih naselbinah, katere bi lahko več pokazale, ker so večje in imajo zmožnih ljudi in izobilju.

Pred leti sem veliko potoval za "Proletarca" in moja plača je bila kot jo navadno dobe delavški agitatorji — to je, stroški, pa zbadljivke. In pa priznanja iz ust tistih, ki vlogo delo razumejo, ti postrežejo in ti dajejo vzpodbudo.

Na potovanju v agitaciji za Proletarca sem ustanovil tudi nekaj klubov JSZ, ki pa so vsled znanih vzrokov prenehali. A morda se jih bi še vseeno kako obdržalo, če se bi dobilo ljudi, ki si ohranijo svoje prepričanje tudi ko hipno navdušenje pri drugih izgine.

Kjerkoli mi je bilo težko slediti prevajaču, nas je prekinil Tito sam in objasnil. Očividno je sledil angleškemu prevodu zelo pazljivo. Moje drugo vprašanje je bilo: "V koliko bo mogla zasebna lastnina obstati v deželi, kjer mora tekmovati z državnimi kmetijami, z 'NA-MA' — narodne prodajalne — in industrijskimi, katere upravlja država?" Odgovor je bil naslednji:

"Zasebna podjetja se bodo mogla razvijati in so nam celo potrebna. Narodne prodajalne in industrije jih ne bodo oviralne. Zasebna podjetja zatirajo in omejujejo v mnogih deželah drugačni razlogi — pomanjkanje surovin, zaprti trgi in zapreke mednarodne trgovine.

To so posledice vojne. Razmer te vrste pa ne boste našli le v Jugoslaviji, temveč tudi v mnogih drugih evropskih deželah. V drugih deželah so bile omejitve zasebnega podjetništva še mnogo bolj ostre — kar potrjuje, da so isti razlogi in iste težkoče povsod. Kar drugje ovira razvoj podjetništva, ima iste posledice tudi pri nas.

"V bistvu pa nimajo državna podjetja nobene zveze s tem. V nekaterih evropskih deželah so bile industrije socializirane, da bi se odpravilo te težkoče — a to je politika, katere se mi nismo oprijeli."

(Nadaljevanje sledi.)

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Naznanjam članstvu kluba "Naprej" JSZ in društvom, katera spadajo k Prosvetni matici (v krajevni organizaciji v vzhodnem Ohiu in W. Va.), da je tajništvo po 19. maju prevzel John Vitez. Njegov naslov je box 848, Barton, Ohio.

Vzrok tej spremembi je, ker mi je zdravnik odredil, naj se podvržem težki operaciji. Grem v bolnišnico po njegovem navodilu prvi teden v juniju.

Aprila je minulo 20 let, od kar tajnikujem temu klubu (št. 11 JSZ). To delo sem prevzel šest mesecev po ustavnovitvi kluba. Prvo polovico leta je bil tajnik Anton Garden, in ko je od-

"Konsolidacija," je dodal, "bo izvedena s tem, da bodo prišli na

potoval, sem za njim jaz prevzel nalogu."

Ako je človek tajnik takoj aktivnega kluba kakor je naš sedem let, ima za sabo pestro zgodovino, oziroma celo mavrico spominov in pa delo, ki se nikdar ne prekine. O delovanju tega kluba in njegovih članov bi lahko napisal debelo knjigo. Vsebovala bi le dejstva, ne hvalo. To mi lahko potrdi vsakdo, ki pozna razmere v naših krajinah.

Svoje delo sem vršil po vzoru Jimmie Higginsa. Bilo je trnjevo posebno v prvih letih mojega prihoda sem. Moj delokrog ni bil samo Bridgeport temveč vsa bližnja okolica in dalje. Vse napredne aktivnosti v tem delu države in v sosednjem W. Va. so šle skozi našo skupino. Namreč skozi naš mali socialistični klub "Naprej".

Ako ne bi bilo te postojanke, bi tudi delo spalo, kakor splošno v mnogih takih naselbinah, katere bi lahko več pokazale, ker so večje in imajo zmožnih ljudi in izobilju.

Pred leti sem veliko potoval za "Proletarca" in moja plača je bila kot jo navadno dobe delavški agitatorji — to je, stroški, pa zbadljivke. In pa priznanja iz ust tistih, ki vlogo delo razumejo, ti postrežejo in ti dajejo vzpodbudo.

Na potovanju v agitaciji za Proletarca sem ustanovil tudi nekaj klubov JSZ, ki pa so vsled znanih vzrokov prenehali. A morda se jih bi še vseeno kako obdržalo, če se bi dobilo ljudi, ki si ohranijo svoje prepričanje tudi ko hipno navdušenje pri drugih izgine.

Kjerkoli mi je bilo težko slediti prevajaču, nas je prekinil Tito sam in objasnil. Očividno je sledil angleškemu prevodu zelo pazljivo. Moje drugo vprašanje je bilo: "V koliko bo mogla zasebna lastnina obstati v deželi, kjer mora tekmovati z državnimi kmetijami, z 'NA-MA' — narodne prodajalne — in industrijskimi, katere upravlja država?" Odgovor je bil naslednji:

"Zasebna podjetja se bodo mogla razvijati in so nam celo potrebna. Narodne prodajalne in industrije jih ne bodo oviralne. Zasebna podjetja zatirajo in omejujejo v mnogih deželah drugačni razlogi — pomanjkanje surovin, zaprti trgi in zapreke mednarodne trgovine.

To so posledice vojne. Razmer te vrste pa ne boste našli le v Jugoslaviji, temveč tudi v mnogih drugih evropskih deželah. V drugih deželah so bile omejitve zasebnega podjetništva še mnogo bolj ostre — kar potrjuje, da so isti razlogi in iste težkoče povsod. Kar drugje ovira razvoj podjetništva, ima iste posledice tudi pri nas.

"V bistvu pa nimajo državna podjetja nobene zvezze s tem. V nekaterih evropskih deželah so bile industrije socializirane, da bi se odpravilo te težkoče — a to je politika, katere se mi nismo oprijeli."

(Nadaljevanje sledi.)

Ako je človek tajnik takoj aktivnega kluba kakor je naš sedem let, ima za sabo pestro zgodovino, oziroma celo mavrico spominov in pa delo, ki se nikdar ne prekine. O delovanju tega kluba in njegovih članov bi lahko napisal debelo knjigo. Vsebovala bi le dejstva, ne hvalo. To mi lahko potrdi vsakdo, ki pozna razmere v naših krajinah.

Svoje delo sem vršil po vzoru Jimmie Higginsa. Bilo je trnjevo posebno v prvih letih mojega prihoda sem. Moj delokrog ni bil samo Bridgeport temveč vsa bližnja okolica in dalje. Vse napredne aktivnosti v tem delu države in v sosednjem W. Va. so šle skozi našo skupino. Namreč skozi naš mali socialistični klub "Naprej".

Ako ne bi bilo te postojanke, bi tudi delo spalo, kakor splošno v mnogih takih naselbinah, katere bi lahko več pokazale, ker so večje in imajo zmožnih ljudi in izobilju.

Pred leti sem veliko potoval za "Proletarca" in moja plača je bila kot jo navadno dobe delavški agitatorji — to je, stroški, pa zbadljivke. In pa priznanja iz ust tistih, ki vlogo delo razumejo, ti postrežejo in ti dajejo vzpodbudo.

Na potovanju v agitaciji za Proletarca sem ustanovil tudi nekaj klubov JSZ, ki pa so vsled znanih vzrokov prenehali. A morda se jih bi še vseeno kako obdržalo, če se bi dobilo ljudi, ki si ohranijo svoje prepričanje tudi ko hipno navdušenje pri drugih izgine.

Kjerkoli mi je bilo težko slediti prevajaču, nas je prekinil Tito sam in objasnil. Očividno je sledil angleškemu prevodu zelo pazljivo. Moje drugo vprašanje je bilo: "V koliko bo mogla zasebna lastnina obstati v deželi, kjer mora tekmovati z državnimi kmetijami, z 'NA-MA' — narodne prodajalne — in industrijskimi, katere upravlja država?" Odgovor je bil naslednji:

"Zasebna podjetja se bodo mogla razvijati in so nam celo potrebna. Narodne prodajalne in industrije jih ne bodo oviralne. Zasebna podjetja zatirajo in omejujejo v mnogih deželah drugačni razlogi — pomanjkanje surovin, zaprti trgi in zapreke mednarodne trgovine.

To so posledice vojne. Razmer te vrste pa ne boste našli le v Jugoslaviji, temveč tudi v mnogih drugih evropskih deželah. V drugih deželah so bile omejitve zasebnega podjetništva še mnogo bolj ostre — kar potrjuje, da so isti razlogi in iste težkoče povsod. Kar drugje ovira razvoj podjetništva, ima iste posledice tudi pri nas.

"V bistvu pa nimajo državna podjetja nobene zvezze s tem. V nekaterih evropskih deželah so bile industrije socializirane, da bi se odpravilo te težkoče — a to je politika, katere se mi nismo oprijeli."

(Nadaljevanje sledi.)

Ako je človek tajnik takoj aktivnega kluba kakor je naš sedem let, ima za sabo pestro zgodovino, oziroma celo mavrico spominov in pa delo, ki se nikdar ne prekine. O delovanju tega kluba in njegovih članov bi lahko napisal debelo knjigo. Vsebovala bi le dejstva, ne hvalo. To mi lahko potrdi vsakdo, ki pozna razmere v naših krajinah.

Svoje delo sem vršil po vzoru Jimmie Higginsa. Bilo je trnjevo posebno v prvih letih mojega prihoda sem. Moj delokrog ni bil samo Bridgeport temveč vsa bližnja okolica in dalje. Vse napredne aktivnosti v tem delu države in v sosednjem W. Va. so šle skozi našo skupino. Namreč skozi naš mali socialistični klub "Naprej".

Ako ne bi bilo te postojanke, bi tudi delo spalo, kakor splošno v mnogih takih naselbinah, katere bi lahko več pokazale, ker so večje in imajo zmožnih ljudi in izobilju.

Pred leti sem veliko potoval za "Proletarca" in moja plača je bila kot jo navadno dobe delavški agitatorji — to je, stroški, pa zbadljivke. In pa priznanja iz ust tistih, ki vlogo delo razumejo, ti postrežejo in ti dajejo vzpodbudo.

Na potovanju v agitaciji za Proletarca sem ustanovil tudi nekaj klubov JSZ, ki pa so vsled znanih vzrokov prenehali. A morda se jih bi še vseeno kako obdržalo, če se bi dobilo ljudi, ki si ohranijo svoje prepričanje tudi ko hipno navdušenje pri drugih izgine.

Kjerkoli mi je bilo težko slediti prevajaču, nas je prekinil Tito sam in objasnil. Očividno je sledil angleškemu prevodu zelo pazljivo. Moje drugo vprašanje je bilo: "V koliko bo mogla zasebna lastnina obstati v deželi, kjer mora tekmovati z državnimi kmetijami, z 'NA-MA' — narodne prodajalne — in industrijskimi, katere upravlja država?" Odgovor je bil naslednji:

"Zasebna podjetja se bodo mogla razvijati in so nam celo potrebna. Narodne prodajalne in industrije jih ne bodo oviralne. Zasebna podjetja zatirajo in omejujejo v mnogih deželah drugačni razlogi — pomanjkanje surovin, zaprti trgi in zapreke mednarodne trgovine.

To so posledice vojne. Razmer te vrste pa ne boste našli le v Jugoslaviji, temveč tudi v mnogih drugih evropskih deželah. V drugih deželah so bile omejitve zasebnega podjetništva še mnogo bolj ostre — kar potrjuje, da so isti razlogi in iste težkoče povsod. Kar drugje ovira razvoj podjetništva, ima iste posledice tudi pri nas.

"V bistvu pa nimajo državna podjetja nobene zvezze s tem. V nekaterih evropskih deželah so bile industrije socializirane, da bi se odpravilo te težkoče — a to je politika, katere se mi nismo oprijeli."

(Nadaljevanje sledi.)

Ako je človek tajnik takoj aktivnega kluba kakor je naš sedem let, ima za sabo pestro zgodovino, oziroma celo mavrico spominov in pa delo, ki se nikdar ne prekine. O delovanju tega kluba in njegovih članov bi lahko napisal debelo knjigo. Vsebovala bi le dejstva, ne hvalo. To mi lahko potrdi vsakdo, ki pozna razmere v naših krajinah.

Svoje delo sem vršil po vzoru Jimmie Higginsa. Bilo je trnjevo posebno v prvih letih mojega prihoda sem. Moj delokrog ni bil samo Bridgeport temveč vsa bližnja okolica in dalje. Vse napredne aktivnosti v tem delu države in v sosednjem W. Va. so šle skozi našo skupino. Namreč skozi naš mali socialistični klub "Naprej".

Ako ne bi bilo te postojanke, bi tudi delo spalo, kakor splošno v mnogih takih naselbinah, katere bi lahko več pokazale, ker so večje in imajo zmožnih ljudi in izobilju.

Pred leti sem veliko potoval za "Proletarca" in moja plača je bila kot jo navadno dobe delavški agitatorji — to je, stroški, pa zbadljivke. In pa priznanja iz ust tistih, ki vlogo delo razumejo, ti postrežejo in ti dajejo vzpodbudo.

Na potovanju v agitaciji za Proletarca sem ustanovil tudi nekaj klubov JSZ, ki pa so vsled znanih vzro

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Zadeva Draže Mihajlovića

Piše MIRKO G. KUHEL

Jugoslovanske oblasti so ujele Draže Mihajlovića 13. marca 1946. Jugoslovanska vlada je obelodanila to novico 24. marca in izjavila, da bo Mihajlović postavila na zatočno klop kot velenizdalca. Dne 30. marca je vlada Zed. držav poslala nato jugoslovanski vlad ter zahtevala, da se ameriškemu vojaškemu osobju, ki se je nekoč nahajalo v Mihajlovičevem glavnem stanu, dovoli pricati v prid obtoženca pri tej obravnavi. V svoji noti je izjavila ameriška vlada, da Mihajlović ni postal "kontroverzna figura" do maja 1944, ko je prenehral biti vojni minister v jugoslovanski ubežni vladi. Dne 3. aprila 1946 je izjavil britanski minister za zunanje zadeve, Ernest Bevin, da britanska vlada ne bo sledila Zed. državam in se ne bo potegovala pri jugoslovanski vladi za Mihajlovića. Bevin je izjavil, da je že koncem leta 1943 vlada NJ. veličanstva bila prepričana, da se Mihajlović več ne bori proti Nemcem, ter da so nekateri Mihajlovičevi poveljniki aktivno sodelovali s sovražnikom proti partizanom in vsled tega da je britanska vlada tudi "prenehala zalagati Mihajlovića z orožjem in strelihom."

Jugoslovanska vlada je odklonila zahtevo vlade Zed. držav in navedla za vzrok, da ne more podvzeti narekovanja jugoslovanskemu vojaškemu sodišču, kako naj vodi obravnavo proti Mihajloviću in kakšne vrste dokaze naj smatra za dopustljive.

Medtem pa je zadeva Mihajlovića dobila širno publicitet v ameriškem tisku in na radiu. Tisk je v splošnem zavzel stališče dvoma: Morda je Mihajlović bil izdajalec, morda ne. Randolph Churchill, ki se je z britanskim vojaškom komisijo spustil v Jugoslavijo že januarja 1944 in ki je prebil osem mesecov med Titovimi partizani, piše naslednje v "New York World-Telegram":

"Britanski zaključek, da se podpiranje Mihajlovića prekine, je slonel na sledenih razlogih:

1. Titovo gibanje uživa najmanj dvakrat toliko ljudske zaslombe kot pa Mihajlovićevu.

2. Nadalje podpirati dva po-kreta, bi samo zagotovilo civilno vojno, čim so enkrat Nemci izgnani.

3. Titovi partizani so se izkazali sposobne boriti se na najbolj odličen način proti nemškim okupatorjem in so faktično držali nazaj 14 nemških divizij.

4. Dasi ni bilo dokazov, da je Mihajlović kedaj osebno kolaboriral z Nemci, je bilo ogromne evidence, da so skoraj vsi njegovi ožje podrejeni poveljniki to delali."

Churchillova zadnja točka ni jasna. Ali namerava reči, da ni bilo dokazov o Mihajlovičevi kolaboraciji s sovražnikom ob času, ko je britanska vlada zaključila podpirati le Titove partizane, ali da taki dokazi sploh nikoli niso bili predloženi? Toda Mihajlović je bil vojni minister in vrhovni poveljnik jugoslovanske kraljevske vojske v domovini (tako označene, da jo razlikujemo od pešice oficirjev in vojakov, ki so služili v Egiptu, Angliji, Palestini, Severni Afriki in Kanadi). Zakaj kot vrhovni poveljnik ni poklical pred vojni sod svoje "ožje mu podrejene poveljnike", ki so bili krivi za kolaboracije? To je bila njegova dolžnost. Ce pa ni imel zadosti moći, da bi jih kaznoval, zakaj se ni javno ločil od njihovega izdajalskega delovanja? Pa ni storil enega ne drugega.

Dosti dokumentirane evidenze o Mihajlovičevi kolaboraciji s sovražnikom je predložene v poročilu, ki ga je nedavno izdelala v Belgradu Jugoslovanska državna komisija za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev — poročilo z naslovom "Dokumenti o veleizdaji Draže Mihajlovića, zvezek I. Beograd 1945. leta."

To poročilo vsebuje 735 strani in 760 dokumentov, izmed katerih jih je bilo največ najdenih na mrtvih in ujetih četnikih. Najvažnejši dokumenti so reproducirani v poročilu te komisije in obliku fotostatičnih posnetkov pisem in depeš, ki nosijo podpis Draže Mihajlovića, njegovih najzaupnejših četniških poveljnikov in vodilnih nemških, italijanskih in ustaških kolaboratorjev, s katerimi je imel stike. Toda velika zbirka dokazov, ki vsebuje to debele poročilo, sestavlja le del skupnega dokumentarnega gradiva, ki prikazuje izdajalsko delovanje Draže Mihajlovića in ki ga je Mihajlović 20. decembra 1941.

Dokument št. 3 je fotostatični posnetek stroge zaupnega poveljnika št. 370 s podpisom Draže Mihajlovića, ki vsebuje navodila kapitanu Gjurisiču glede ciljev in namenov četniškega gibanja in organiziranja istega v Črni gori in Sandjaku. Ta depeša je tudi datirana 20. decembra 1941 in se deloma glasi takole:

"Cilji naših edinic so:
1. Boriti se za svobodo vsega našega ljudstva pod žezлом Njegovega Veličanstva Kralja Petra II.
2. Zgraditi vele-Jugoslavijo in v njej vele-Srbijo, po narodnosti čisto, in sicer v okvirju meja Srbije, Crne gore, Bosne in Hercegovine, Sreme, Banata in Bačke...
5. Postaviti skupno mejo med Srbijo in Črno goro ter Srbijo in Slovenijo z očiščenjem v Sandjaku muslimanskega elementa ter hrvaškega in muslimanskega elementa v Bosni... (Klanje Hrvatov in Muslimanov v Bosni in Sandjaku. Op. prevajalca.)

S komunističnimi partizani ne more biti sodelovanje, kajti borijo se proti dinastiji in za socialno revolucijo, kar pa ne sme nikoli biti naš cilj, kajti mi edini smo borci, ki se borimo samo za kralja, za domovino in za ljudsko svobo...

Organiziranje četniškega po-kreta se naj izvede v smislu ust-menega navodila, ki sem ga dal kapitanu Gjurisiču...

Kar se pa tice splošnega polo-

žaja v deželi, je bilo kapitanu Gjurisiču že pojasnjeno...

Zakaj se poročilo jugoslovanske komisije za vojne zločine prične s temi tremi, dozdevno "varnimi" povelji Draže Mihajlovića? Odgovor na to je, da je hotela komisija ugotoviti dejstvo, da je kapitan Gjurisič užival največje zaupanje Draže Mihajlovića. Nemu je dajal "ust-mena navodila" za organiziranje četniškega gibanja in njemu je ustmeno pojasnil "splošen položaj v deželi". Gjurisič je zavzemal to zaupno mesto skoraj ves čas vojne...

Dne 30. novembra 1942 je Pavel Gjurisič sklical v vasi Šahociči mladinsko konferenco četniških edinic jugoslovanske vojske v Črni gori, Boki in Sandjaku. (Teda je Mihajlović že postal general jugoslovanske armade in vojni minister jugoslovanske ubežne vlade.) Zapisnik te mladinske konference je objavljen v poročilu komisije kot dokument št. 4.

(Dalje sledi.)

Pišite po novo knjigo "Slovensko-ameriška kuharica" v Proletarčevu knjigarno. Cena \$5.00. Naročite si jo še danes.

KVIZLINGE OBESAOJ in to delo se bo menda nadaljevalo se precej časa. Gornje je slika iz Madžarske, z dvorišča jetnišnice, kjer so bili obeseni bivši pronacijski premier Ferenc Szalasi ter trije drugi člani njegove lutarske vlade.

Delavsko gibanje še v negotovosti za orientacijo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

goslovanske komisije za ugotovitev zločinov je fotostatični posnetek Mihajlovičevega stroge zaupnega povelja št. 177, izdanega mesecu oktobra 1941, v katere imenuje kapitana Pavla I. Gjurisiča za poveljnika vseh četniških edinic jugoslovanske vojske v okrajih Andrijevica, Berane, Bjelopolje, Prijepolje, Plavljje in Kolašin, vključivši Bar in Buguje. Podpisal ga je sam Draže Mihajlović, ki je s tem prevzel odgovornost za Gjurisičeve zločine.

Dokument št. 2 je fotostatična kopija odreda, s katerim Mihajlovič pooblašča kapitana Gjurisiča, da išče med ljudstvom posnetkov pisem in depeš, ki nosijo podpis Draže Mihajlovića, njegovih najzaupnejših četniških poveljnikov in vodilnih nemških, italijanskih in ustaških kolaboratorjev, s katerimi je imel stike. Toda velika zbirka dokazov, ki jih vsebuje to debele poročilo, sestavlja le del skupnega dokumentarnega gradiva, ki prikazuje izdajalsko delovanje Draže Mihajlovića in ki ga je Mihajlović 20. decembra 1941.

Dokument št. 3 je fotostatični posnetek stroge zaupnega poveljnika št. 370 s podpisom Draže Mihajlovića, ki vsebuje navodila kapitanu Gjurisiču glede ciljev in namenov četniškega gibanja in organiziranja istega v Črni gori in Sandjaku. Ta depeša je tudi datirana 20. decembra 1941 in se deloma glasi takole:

"Cilji naših edinic so:
1. Boriti se za svobodo vsega našega ljudstva pod žezлом Njegovega Veličanstva Kralja Petra II.
2. Zgraditi vele-Jugoslavijo in v njej vele-Srbijo, po narodnosti čisto, in sicer v okvirju meja Srbije, Crne gore, Bosne in Hercegovine, Sreme, Banata in Bačke...
5. Postaviti skupno mejo med Srbijo in Črno goro ter Srbijo in Slovenijo z očiščenjem v Sandjaku muslimanskega elementa ter hrvaškega in muslimanskega elementa v Bosni... (Klanje Hrvatov in Muslimanov v Bosni in Sandjaku. Op. prevajalca.)

S komunističnimi partizani ne more biti sodelovanje, kajti borijo se proti dinastiji in za socialno revolucijo, kar pa ne sme nikoli biti naš cilj, kajti mi edini smo borci, ki se borimo samo za kralja, za domovino in za ljudsko svobo...

Organiziranje četniškega po-kreta se naj izvede v smislu ust-menega navodila, ki sem ga dal kapitanu Gjurisiču...

Kar se pa tice splošnega položaja v deželi, je bilo kapitanu Gjurisiču že pojasnjeno...

Zakaj se poročilo jugoslovanske komisije za vojne zločine prične s temi tremi, dozdevno "varnimi" povelji Draže Mihajlovića? Odgovor na to je, da je hotela komisija ugotoviti dejstvo, da je kapitan Gjurisič užival največje zaupanje Draže Mihajlovića. Nemu je dajal "ust-mena navodila" za organiziranje četniškega gibanja in njemu je ustmeno pojasnil "splošen položaj v deželi". Gjurisič je zavzemal to zaupno mesto skoraj ves čas vojne...

Dne 30. novembra 1942 je Pavel Gjurisič sklical v vasi Šahociči mladinsko konferenco četniških edinic jugoslovanske vojske v Črni gori, Boki in Sandjaku. (Teda je Mihajlović že postal general jugoslovanske armade in vojni minister jugoslovanske ubežne vlade.) Zapisnik te mladinske konference je objavljen v poročilu komisije kot dokument št. 4.

(Dalje sledi.)

Pišite po novo knjigo "Slovensko-ameriška kuharica" v Proletarčevu knjigarno. Cena \$5.00. Naročite si jo še danes.

Komentarji—

(Nadaljevanje s 1. strani.)

preprečenje KKK, ki se spet odprto pojavlja.

"Izvestjija" v Moskvi našim fantom v Washingtonu in Londonu dokazujejo, da je bil Franco odkrito v zavezniku s Hitlerjem in Mussolinijem skozi vso dobo vojne. Ampak vzbličenemu ga zapadna demokracija še tolerira, namesto da bi prekinila diplomatične stike s fašistično vlado in Spanijo nečitala za lagati s potrebščinami, dokler ne bi postala demokratična. To bi zapadni svet morda že storil, ako se bi toliko ne bal, da postane Spanija "komunistična", Franco pa ne.

Veliko krvide za težave, ki jih imata obe stranki v poskuših za trajen sporazum, je pripravljeno na konferenco Prosvetne matice v Milwaukeeju, ki se bo vršila 2. junija, podana bodo razne poročila in imeli bomo potem še časa za razprave o tekočih dogodkih.

Na prejšnji seji je predaval zelo poljudno Lt. Oscar Godina, ki se je v Evropi živo zanimal za delavsko socialistično gibanje, največ v Angliji. Franci, v Franciji, v Belgiji in na Nizozemskem. V več kot uro dolgem predavanju je pravil, kako se je seznanil s socialističnimi trenji v omenjenih državah, in ker so bila njegova izvajanja res zanimiva, bo daljše poročilo o njih v eni prihodnjih številki.

Ovdeo je rudarsko mesto v severni Španiji. Dne 19. maja si ga Franco zbral za svoj govor proti Rusiji. Dejal je, da je boljševizem v početku cerkve zaprl, sedaj pa jih odprl, da jih uporabi v svojih imperialističnih ambicijah za nadvladanje nad svetom. Naučena množica mu je vzklikala: "Spanija, da! Komunizem, ne!" Franco ji je dejal: "Žeim, da vas siši ves svet!" Kajti njegov govor je bil namenjen "vsemu svetu".

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletar", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

ali je mogoče kaj ukreniti proti temu. Ugotovljeno je, da je 40 odstotkov nevest pod 20 let starosti v Angliji ob času poroke že nosečih in sociologij smatrajo, da za vzorno zakonsko življenje in blaginjo naroda to ni dobro. Ampak če ne bi imela vojna še vse hujših posledic, bi to — namesto to poglavje z nosečimi nevestami ne bil noben problem.

Turčija ni bogata in ne razvita dežela. A je oblubila Francijo četr mil. ton premoga, Grčiji pa 10.000 ton pšenice ter 5.000 ton rizi. Treba namreč pomisliti, da se v Turčiji, ki ni bila aktivno v vojni, deli živež še vedno na domredu.

General Kwasniewski je minklino nedeljo v dvorani katoliške šole sv. Trojice v Chicagu dejal, naj si Poljska, ko bo osvobojena (izpod "rdečkarstva") zgraditi mogočno bojno mornarico, ker države z velikimi pomorskim trdnjavim kaj pomenijo v svetu. Življenje mu je ugonobil bolezni na želodcu. Svojčasno je bil tudi član JSZ, toda ker je klub na north side prenehal, so odstopili tudi člani, ker se jim je delo za klub na west side predaleč. Toda pokojni Louis je vzbudil temu pomagal klubu št. 1 JSZ posebno kadar smo imeli predstavne v priredbi za Proletarca.

Pogreb se je vršil kot že rečeno minulo soboto. Vodil ga je slovenski pogrebni Louis Zafrajan. Pokojnik je bil pokopan na pokopališču Woodlawn, kjer je 30. maja pod okriljem predstavne države v glavnem mestu, stevilom predstavnikom.

V kapeli je na pogreb pokojnega Louisa govoril John Turk, na pokopališču pa Frank Zaitz. Pokojnik zapušča sopogo, sina in hčer. Vsem naše iskreno zahvaljujemo.

UP poroča o mrzljenci naglici, s katero si angleški znanstveni prizadevajo priti v skrivnost atomske sile. Pa so pravili, da so jim že znane, namesto našim (ameriškim) in pa angleškim ter kanadskim znanstvenikom! Sicer bi se od znanosti pričakovalo svetu s svojimi iznajdbami in doganjaji koristiti, ne pa da se bi dan in noč mučila v izpopolnjevanju morilnih in rušilnih sredstev.

Na prejšnji seji je predaval zelo poljudno Lt. Oscar Godina, ki se je v Evropi živo zanimal za delavsko socialistično gibanje, največ v Angliji. Franci, v Franciji, v Belgiji in na Nizozemskem. V več kot uro dolgem predavanju je pravil, kako se je seznanil s socialističnimi trenji v omenjenih državah, in ker so bila njegova izvajanja res zanimiva, bo daljše poročilo o njih v eni prihodnjih številki.

Kajti njegov govor je bil namenjen "vsemu svetu".

Na prejšnji seji je predaval zelo poljudno Lt. Oscar Godina, ki se je v Evropi živo zanimal za delavsko socialistično gibanje, največ v Angliji. Franci, v Franciji, v Belgiji in na Nizozemskem. V več kot uro dolgem predavanju je pravil, kako se je seznanil s socialističnimi trenji v omenjenih državah, in ker so bila njegova izvajanja res zanimiva, bo daljše poročilo o njih v eni prihodnjih številki.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletar", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

Louis Volk preminul

Chicago, Ill. — Prošlo soboto je bil na Woodlownu pokopan Louis Volk, bil je blagajnik dr. št.

NO. 2018.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL., May 22, 1946.

VOL XXXI.

John Lewis and Free Enterprise

Those editors of the commercial press who are shouting to high heaven about the "arrogance" of John L. Lewis and his miners give us a pain at the lower extremity of our spine.

Hypocritical prostitutes that they are, capitalism's stooges of journalism ignore the fact that during most of the years they've been peddling their wares they have been extolling the private-profit system and pointing with pride—and with their tongues in their cheeks—to the fact that workers who don't like their jobs "have a right to quit."

That was the way industrial injustice was rationalized when workers were unorganized and plentiful and when individual and corporate employers held the upper hand. But now they don't want to live up to their age-long philosophy of "freedom." Now they are suggesting that John L. Lewis ought to be put to jail and that Congress ought to "pass a law."

We don't like the prospect of an industrial breakdown, and the widespread inconvenience and suffering that a protracted mine strike would cause.

But neither are we putting the burden of responsibility upon the Miners' Union.

John Lewis told the mine owners the score in their own language even before the miners exercised their "constitutional right to stop working." He listed some of the disadvantages of the miners' jobs and then told the operators that unless they made conditions better he "doesn't believe that the people I represent will care to work for you gentlemen anymore."

That placed the burden squarely upon the operators. They own the mines. Why, then, don't they hire men to operate them? They believe in the law of supply and demand don't they? Why, then, don't they offer conditions that will provide a supply of workers?

Those editors who are knocking Lewis and the miners never did bring out their editorial hammer for use against the employers of labor during those dark days of depression that began in 1929—when millions of needy Americans were without the things that idle factories could have produced—but didn't because the owners couldn't make profit out of abundance. Then it was proper to close the industries, wasn't it?

Our answer then was "NO!" It wasn't good social ethics then and it isn't now.

But we don't advocate putting union leaders in jail or forcing workers to produce—for the profit of a privileged class of owners. We have a better method, a remedy for the unemployment of lay-offs and for the idleness of strikes.

Our way of setting this matter of unemployment, strikes and shortages is to end the profit motive that is the mainspring of human activity. We would make the mines—and all basic industries—the property of all the people. And then we would produce abundance for the use of the people who do the producing.—Reading Labor Advocate.

How to Help the Klan

Much of the emphasis of the American Federation of Labor, in its conflict with the C.I.O. in the South, appears to be placed on charges that the C.I.O. is "communistic." Neither labor nor the South will benefit from such a tactic.

There are some Communists in the C.I.O.—more than in the A.F. of L. But in neither federation is Communist influence controlling, or anything approaching it. The quarrel between the two rival federations is largely between two parallel union bureaucracies, not between the rank and file groups. The issue in the South is not one of Communism but of low wages.

Organized labor will have plenty of trouble dealing with Southern industry's anti-union hostility, the strained race relations of Negro and white workers, and the desperate effort of reactionary politicians to hold their power. Only the Ku Klux Klan will be helped, in its renewed drive for power, by appeals to prejudice and passion in a union civil war.—The Chicago Sun.

Preview of One Kind of Post-Atomic World

By KENESAW M. LANDIS II.

One hundred monkeys got loose in New York City the other day, let each other out of cages, and swarmed over the buildings of lower Manhattan.

They slid down poles in a fire station, sampled beer in a tavern, broke into a grocery store, stopped traffic and had themselves a gay old time.

Nothing like it had been seen in New York since the last prewar American Legion convention.

Possibly this is a preview of what will happen if the world is depopulated of our particular branch of the simian family in the next war.

One monkey, swinging from ledge to ledge among the skyscrapers, lost his hold and fell 12 stories to his death. But that only goes to show that New York is more dangerous than the jungle.

There is no reason to suppose that the monkeys are any more irresponsible and reckless than we are in the midst of the civilization we have built.

Already the casualty toll on our highways has increased 50 per cent since the end of gasoline rationing, a circumstance which has led President Truman to denounce the "nuts" and "morons" and "crazy people" who are allowed to drive automobiles.

But this is just a symptom. Mr. Truman said nothing about the people who are allowed to run our government.

If the monkeys had got loose in Washington, the chances are they could have gone absolutely undetected in the U.S. Congress, along with the Rankins and Bilbos.

I find it difficult to put much faith in any safety program when I read about the German V-2 rocket that was fired 75 miles in the sky, as part of the War Department's long-range missile program.

The Germans were far ahead of everybody in this enterprise, and when the war ended there was a race between Russia and the United States to get as many German scientists and rockets as possible.

Apologies only account for that which they do not alter.—Disraeli.

THE MARCH OF LABOR

After the "Battle of Alcatraz" - What?

Take Hope Out of the Heart of a Human Being and He Is Apt to Act Like a Beast

The "Battle of Alcatraz" has ended. Some of the ringleaders of the revolt are dead; others will probably be executed. The prison which was supposed to be impregnable, but wasn't, will be changed, here and there. There will be investigations and the usual reports. Soon the tragedy will be forgotten—that is, until another explosion occurs.

That isn't a good way to deal with the matter. We should try to go much deeper, and, if possible, ascertain why this shocking affair occurred.

* * *

Father Flanagan of Boystown assures us there are no "bad boys." He is confident that, given the right environment, training, opportunity, boys will develop into decent adults and become the defenders, not the enemies, of society.

Perhaps Father Flanagan is not altogether right. Perhaps some boys are born with twisted mentalities, but few of us, who have had wide experience in the world, will be disposed to challenge his statement that—with the possible exception noted—there are no "bad boys."

Suppose some agency, manned by men and women who have the qualities which would enable them to do the job, were to make a painstaking inquiry into the history of each of the men who participated in the revolt at Alcatraz, what a mass of material would be uncovered!

It would be found that all, in the beginning, were babes at their mothers' breasts. There wasn't anything criminal about them then. When and where, and how did they get "off the track"? Were they entirely responsible, or was society partially to blame?

The investigators might get surprising answers to those questions—answers which would perhaps shock and shame those of us who are so eminently respectable that we never spent a day in jail.

* * *

And, then, there is the question of the way Alcatraz has been run. When you take hope out of the heart of a human being, he is apt to act like a beast. To an outsider it would seem that even the most hardened of criminals should be given a chance to make his peace with society. If the proper authorities agree he is not worthy of a further chance, then his earthly career should be brought to a close. Death, or at least a ray of hope!

The "Battle of Alcatraz" has ended. Can we afford to stop there? —Labor.

UNION CONTRACTS PROTECT 14 Million WORKERS

Stop to think about the tremendous strides organized labor has made during the past five years. Over 14,000,000 workers are now protected by union pacts. This is an increase of approximately 51 per cent since 1941.

In manufacturing industries about 70 per cent of the production workers were covered by agreements last year.

There has been a particularly impressive increase in the number of industries that now are practically 100 per cent under the trade union banner.—Labor World, Atlanta, Ga.

He must have meant the monkeys; he couldn't have been referring to the human race. — From The Chicago Sun.

EXPLAIN THIS

The Washington "Post," arguing that teachers in the Nation's Capital are miserably paid, makes this point:

If a young man has a college degree, has gone through normal school and can stand up under other tests, he may get a job as school teacher at \$1,900 a year.

If he doesn't like school teaching, he may have a job as policeman or fireman and the District government will start him off at \$2,386.80 per annum.

Apologies only account for that which they do not alter.—Disraeli.

All three are seemingly fully conscious of what an atomic war could do to mankind and our planet. Yet all three are readying for war.

And the street cleaners have scarcely swept the V-J Day confetti off the Main Street!—The Cooperative Builder.

"UNCLE SAP" IS PLAYING A LOSING GAME

To hear the give-American-away boys, Washington politicians and bureaucrats tell it, the United States is a rich country and the rest of the world is busted.

Actually the per capita debt of the American people is now far higher than the per capita debt of the British Empire.

From December, 1939, to December, 1945, despite the billions of dollars worth of goods the United States sent to other nations, the value of American investments in other countries rose only \$1,600,000,000, from \$11,400,000,000 to \$13,000,000,000. This increase is all we now have to show for all our outpouring of money, men, natural resources and materials.

In that same time the value of foreign investments in the United States rose from \$9,600,000,000 to \$15,100,000,000—a gain of \$5,500,000,000. If this same relative rate of foreign gain and domestic loss in investments is maintained for the 50-year life period of the proposed British loan, then foreigners would own about all of the United States. — United Mine Workers Journal.

NEW ARMAMENT RACE

Russia is building a 15 million man Army, has new 5-year plan aimed at making her more able to wage war. For the present, she is going right ahead with her expansion program, heedless of powerful UN.

Britain has biggest peacetime Army in her history.

United States is feverishly building and piling up atomic bombs, her president makes a "peace-through-strength" speech, lawmakers debate compulsory military training, her scientists exploring best ways of getting at Russia thru the Arctic wastes.

All three are orating peace and good fellowship in UN councils.

Some Odds and Ends

A man wants to know what he should read to improve his mind. No one should attempt to improve his mind. All any man can hope for in 1946 is not to lose what sense he now has.—The Iola (Kan.) Register.

It is beginning to look like our Congressmen have forgotten about representing the people and are now representing the bunch that scares them the most.—The Mackville (Kan.) Enterprise.

Secretary of Commerce Wallace has just been added to the list of subversives kept by the Wood-Rankin un-American Committee. Very inefficient. They could have nabbed him when he was Vice-President.—John Paine for Federated Press.

We heard a yarn this week about two GI's in the South Pacific who were out walking and met a lush native girl wearing only the traditional sarong and smile. Heedless of their wolf whistles, she glided past them. Her sarong, they noted, was fastened securely with eight Good Conduct ribbons.—The Army Times.

A man doesn't have to build a better mousetrap in order to rake in the shekels. Any kind of a sucker trap will secure the same results.—The Cincinnati Enquirer.

A mild-mannered resident of Kansas City offered to lead police to the hiding place of a criminal who fitted a description in a detective story magazine. Police crashed into a rooming house and met a volley of shots. Two policemen were wounded and the quarry killed. Later at the headquarters the dead man could not be identified; the man sought turned out to have been in Sing Sing all the time, and the "informer" couldn't be found.—Virginia Fortner in the New York Times Magazine.

Younger and Smarter

You guessed it: CIO leaders are younger and better educated than the AFL brethren—and, incidentally, we may add, they're smarter and lower paid.

A study by C. Wright Mills, in the Public Opinion Quarterly, reveals that AFL leaders are, typically, between 45 and 70, with 25% over 60 and 7% over 70.

CIO leaders, on the other hand, are typically between 30 and 45, with only 3% over 60 and none over 70. The average CIO leader is 20 years younger than corporation executives and 14 years younger than AFL leaders.

Forty-six percent of CIO leaders are high school graduates, and 32 per cent went to college, a higher percentage in both cases than in the AFL.

In national origin and religious affiliation, there is not much difference between the two groups. 83 per cent of AFL and CIO leaders combined were born in the United States.—The CIO News.

'WAR CLAIMS' RACKET MAY RESULT IN A VAST SCANDAL

A huge "racket" is shaping up behind the scenes in Washington. American business men are demanding that Uncle Sam "compensate" them for damages to factories and other properties they own abroad.

Some of these claims are covered by a bill which is now being studied by the Senate Judiciary Committee. Others are being placed in the hands of lobbyists who promise to push them through.

The bill would authorize collection of claims for damages done clear back to 1937, nearly five years before this country entered the war. That provision would open the door for fantastic raids on the U. S. Treasury by business men who assert their properties in China were injured by the Japs.

In other cases, American corporations which own factories in Germany, want compensation for damages by American bombs, although those factories helped the Nazis prepare for and wage war, and thus cost American lives.

SHOULD HELP SOME

The army released \$20,000,000 worth of surplus clothing and textiles for sale to the public. Included are 90,000 trousers, 275,000 pairs of shoes, nearly a million wool socks, 151,000 sweaters and 13,000,000 yards of wool and cotton cloth.

Some More "Free Enterprise"

The insurance companies are down to the last \$300,000,000 worth of property they acquired through mortgage foreclosures during the depression, according to Roger Budrow, financial editor of The Indianapolis News.

This, Mr. Budrow points out, is only 10 per cent of the property they obtained in that way at that time.

In other words, the insurance companies cleaned up three billion dollars' worth of property by throwing families out of their homes and off their farms during the administration of Herbert Hoover.

Now the insurance companies are selling this property at inflated prices causing by big business pressure on the OPA.

They take it away from people during a depression and sell it back to them at high prices during "good times." Then they sit back and wait for the next depression so they can take the property back again.

It's nice racket and perfectly legal. When anybody tries to make it illegal, the corporations shout that "free enterprise" is in jeopardy.

"Get rid of the OPA!" they demanded. "It is destroying the American way of life.

They know that the OPA is the only barrier to inflation. They also know that depressions follow inflation. Therefore, if they can kill the OPA they can sell everything at high prices and when the depression comes they can get it back again. Thus they would have both the money and the property.

And so the pressure continues to raise prices and weaken the OPA. Corporation lobbyists claim that the OPA is inefficient, that it permits black markets and "strangles" legitimate business.

But whenever the OPA asks for enough funds to enforce price ceilings and wipe out the black markets, it is opposed by these same hypocritical corporation lobbyists.

A reactionary Congress listens to the lobbyists and refuses to give OPA the money it needs. They go even further and cut OPA appropriations so low that it is forced to curtail its operations.

Congress is enforcing inefficiency in the OPA. It will not permit the OPA to hire the enforcement agents it needed to run down the black marketeers. And as the OPA is crippled, prices rise higher and higher.

Congress is attempting to make the public believe that the OPA has failed. It has not. It has saved the public billions of dollars. It has kept roofs over the heads of working men, protecting them from real estate profiteers. It can prevent inflation if Congress will let it.

But Congress listens when big money talks.

And three billion bucks ain't hay!—The International Teamster.

"The Most Superior Member Of The Superior Race"

When Dr. Hjalmar Schacht, on trial as a war criminal, told the Nuremberg court that "Hitler deceived the world, Germany and me," one felt he was placing the victims in ascending order of importance. The arrogant former head of the Reichsbank has always regarded himself as the most superior member of